

1979, 30. května – *Mimořádné sdělení vydané Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných a mluvčí Charty 77 Zdenou Tominovou o rozsáhlé akci Státní bezpečnosti proti členům VONS a o jejich zadržení.*¹

Dne 29. 5. 1979 podnikla Státní bezpečnost řadu akcí spojených s domovními prohlídkami a výslechy, přičemž byla zadržena velká část členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Do dvaceti hodin 30. 5. 1979 se nevrátili ing. Rudolf Battěk, Otta Bednářová, Jarmila Bělíková, dr. Václav Benda, mluvčí Charty 77, Jiří Dienstbier, mluvčí Charty 77,² Václav Havel, Ladislav Lis, Dana Němcová, dr. Jiří Němec, dr. Luděk Pacovský, Jiří Ruml, dr. Gertruda Sekaninová-Čákrťová a ing. Petr Uhl. O osudu několika dalších členů Výboru není dosud nic známo.

Celá akce byla zahájena mezi pátou a šestou hodinou ranní a zúčastnilo se jí více než sto příslušníků SNB.

Usnesení o domovních prohlídkách byla odůvodněna trestním stíháním „ve věci“ (proti neznámému pachateli) podle § 7/1 k § 98/1 tr. z. (příprava k podvracení republiky).³

Domovní prohlídky se konaly v některých případech též na pracovištích a u některých příbuzných zadržených členů VONSu (Jiří Bednář, Věra Jirousová, Jakub Ruml na pracovišti). V některých případech si příslušníci SNB vynucovali vstup do bytů pod falešnými záminkami, nebo dokonce násilím (vylomení dveří u Bendů, Bednářů a Battěků⁴).

V bytě a na chalupě pí. Elzbiety⁵ Ledererové, členky VONSu a manželky vězněného novináře J. Lederera, proběhly dvě domovní prohlídky, přičemž pí. Ledererová obdržela pozvání k výslechu na 30. 5. 1979 na třináctou hodinu do věznic Praha-Ruzyně. Příslušníci SNB jí doporučili, aby si obstarala někoho, kdo jí bude hlídat devítiletou dceru, neboť prý není vyloučeno, že po výslechu již nebude propuštěna.⁶

Ostře protestujeme proti této akci československých státních orgánů. Spatřujeme v ní nejen útok proti jednotlivým členům

našeho výboru, nýbrž i pokus o zmaření jeho činnosti, která spočívá v obraně nespravedlivě stíhaných a respektování československých zákonů.

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 9, s. 1.

POZNÁMKY

¹ K případu Petra Uhla a spol. viz dále sdělení VONS č. 115, 118, 128, 129, 137, 141, 142, 143, 144, 153, 156, 158, 205 a 376, dokumenty č. 116, 119, 129, 130, 138, 142, 143, 144, 145, 154, 157, 159, 206 a 379, a dokumenty č. 1143, 1152, 1153, 1163 a 1164.

Plošný zásah proti členům VONS začalo vedení StB plánovat již krátce po jeho vzniku. První plán sestavili pracovníci 1. odboru X. správy Federálního ministerstva vnitra (tedy operativního útvaru zaměřeného na signatáře Charty 77 a aktivisty VONS) a Správy vyšetřování StB již v listopadu 1978. BLAŽEK, Petr – BURŠÍK, Tomáš (eds.): *Pražský proces 1979. Vyšetřování, soud a věznění členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Dokumenty*, Praha 2010, s. 6–8 (úvod).

² Roli mluvčích Charty 77 převzali po uvěznění Jiřího Dienstbiera a Václava Bendy Jiří Hájek a Ladislav Hejdánek. V prohlášení Charty 77 z 5. 6. 1979 vydaném jejími mluvčími Jiřím Hájkem, Zdenou Tominovou a Ladislavem Hejdánkem k tomu bylo uvedeno: „*Mezi deseti zatčenými členy Výboru pro [sic] obranu nespravedlivě stíhaných jsou také dr. Václav Benda a Jiří Dienstbier, kterým je tak v současné době znemožněno plnit úkoly mluvčích Charty 77. Poněvadž je zapotřebí, aby Charta 77 jako společenství občanů angažujících se ve smyslu článku 17 Ústavy za dodržování socialistické zákonnosti mohla plně působit, přejímají jejich úkoly prozatímně bývalý mluvčí Jiří Hájek a Ladislav Hejdánek. Zásadní postavení mluvčích Charty 77 dr. Václava Bendy a Jiřího Dienstbiera, stejně jako dr. Jaroslava Šabaty, tím zůstává nedotčeno.*“ CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 262.

Se snahou zastrašit opozici a eliminovat působení Charty 77 souviselo též fyzické napadení zbylé mluvčí Charty 77 Zdeny Tominové provedené „neznámým pachatelem“ začátkem června 1979. Napadení Zdeny Tominové popisuje její dopis z nemocnice ze 6. 6. 1979, který byl publikován in: *Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 9, s. 5–6.*

³ Orgán vyhledávání Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje kpt. Vratislav Topič zahájil 12. 3. 1979 podle § 160 odst. 2 tr. ř. trestní stíhání ve věci přípravy k trestnému činu podvracení republiky podle § 7/1

k § 98/1 tr. zák., neboť „zjištěné skutečnosti nasvědčují, že v Praze se spolčila skupina dosud přesně nezjištěných osob za tím účelem, aby vyhotovováním většího množství různých písemností s protistátním obsahem podbívala důvěru obyvatel ve státní orgány a vyvolávala nepřátelské nálady proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení. [...] Protože věcně příslušný vyšetřovatel nebyl k zastížení a věc nesnese odkladu, bylo nutno zahájit trestní stíhání orgánem vyhledávání. Tato trestní věc je současně předávána věcně příslušnému vyšetřovateli.“ Tato skutečnost byla podle odůvodnění usnesení podložena obsahem písemností odňatých manželům Václavu a Kamile Bendovým téhož dne, k němuž došlo v souvislosti s prováděním zápisu o výpovědi Kamily Bendové v bytu Bendových. O dva dny později následovala v bytě manželů Bendových domovní prohlídka (k tomu viz sdělení VONS č. 86, dokument č. 86). Odboru vyšetřování StB Praha byla tato trestní věc předána 14. 3. 1979. Na základě osobního jednání s vedoucím speciálního odboru Generální prokuratury ČSSR uskutečněného 23. 5. 1979 byla podle přípisu náčelníka Správy vyšetřování StB plk. JUDr. Rudolfa Šubrtu speciálnímu odboru Generální prokuratury ČSSR z 24. 5. 1979 věc předána právě Správě vyšetřování StB. MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Uhla a spol. (Václav Benda a spol.), sign. ZV 485; usnesení o zahájení trestního stíhání z 12. 3. 1979 bylo publikováno in: BLAŽEK – BURSÍK (eds.): *Pražský proces 1979*, s. 45–46.

Příkazy k provedení domovních prohlídek a protokoly o jejich provedení jsou uloženy in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Uhla a spol. (Václav Benda a spol.), sign. ZV 485.

⁴ Správně Battěků.

⁵ Správně Elzbiety.

⁶ K tomu viz zprávu Elzbiety Ledererové o domovní prohlídce v jejím bytě, o jejím zadržení a výslechu, in: *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1979, č. 9, s. 11–12. Z hlediska příslušníků StB vykonávajících domovní prohlídku u Elzbiety Ledererové vylíčil události vyšetřovatel Správy vyšetřování StB mjr. Miroslav Svoboda ve svém zápisu z 29. 5. 1979. MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Uhla a spol. (Václav Benda a spol.), sign. ZV 485.